

EN DEL AF WATCH MEDIER

KFORUM

Tøjsprog er det nye kropssprog

Aldrig før har vi kunne se så meget indhold, Instagram-billeder, YouTube-klip mm. som nu. Vi bliver set, målt og vejet igennem kommentarer, likes og visninger. Vi mindes desuden om, at kropssprog udgør en forholdsvis stor procentdel af kommunikationen - især indenfor coaching, NLP-uddannelser og i blade som Woman og Alt for Damerne. Så jo flere billeder og indtryk vi modtager, desto mere bliver tøj (eller omvendt: intet tøj) et bestemt signal. Et politisk tiltag som f.eks. tildækningsforbuddet udtrykker endnu en gang tøjets helt særlige sprog. Skal vi derfor vænne os til tøjsproget frem for kropssproget?

En kvindelig betjent krammer en niqab-klædt kvinde under en demonstration mod tildækningsforbuddet. Siger kropssproget egentlig ikke mere i denne situation, end tøjet gør? Foto: Ritzau Scanpix

AF CHRISTOPHER HENDRIKSEN

21. august 2018 kl. 11.35

"I love fashion. I actually go to bed every night thinking about what I'm going to wear the next day. Clothing transforms me, defines me, gives me confidence", siger Mindy Scheier i [en Ted Talk](#). I [en anden Ted Talk](#) beskriver den indiske moderevolutionære Kaustav Dey sin forkærlighed for mode. Han beskriver, hvilken kraft mode havde for ham, da han som ganske ung dreng i Indien tog sit første par jeans på og drog i skole med dem på. Han blev dog hurtigt sendt hjem igen, eftersom han skulle bære den lokale skoles uniform. Det var efter den hændelse, at han blev bevidst om, hvad tøj egentlig kunne udtrykke: *"Fashion can communicate our differences to the world for us".*

Tøj (og i Deys tilfælde et [par klassiske denimjeans](#)) har altså en bestemt pathos, fordi det ikke først og fremmest appellerer til vores fornuft, men kommunikerer noget, der er svært at udtrykke med ord. Det rammer og appellerer både til den, der tager tøjet på, og dem, der ser på det. Men har det ikke altid været sådan? Lige siden der opstod et magtforhold i samfundet, har kongen f.eks. kunne klæde sig i tøj og i materialer, der var af bedre kvalitet end resten af samfundet. Dette har affødt ordsproget: Klæder skaber folk.

Her ville vi gerne have vist dig mere indhold.

[Rediger dine cookie-indstillinger.](#)

Dine cookie-valg gør, at vi ikke kan vise dig alt vores indhold. Se vores cookie-deklaration [her](#).

Kaustav Dey fortæller i en TED Talk, hvilken betydning tøj har haft for ham, men også hvilke stærke budskaber man som individ kan sende til omverdenen gennem sit tøj.

Det helt store i dag er de sociale medier og internettet, der har gjort alt tilgængeligt – og især visuelt tilgængeligt. De fleste kan udtrykke sig og blive set med noget bestemt på. Det er en form for demokratisering af udtryk og identitet. Alle har altså en bestemt måde at gå klædt på, som er uafhængig af nogen andre.

Denne identitet, som tøjet giver en bestemt person, accelererer på sociale medier, hvor det hurtigere kan appellere til nogle og sige meget mere, end den normale mode ude på gaden kan forklare en. Den pathos, som tøjet nemlig giver andre igennem de sociale medier og internettet, bliver hurtigt omsat til en bestemt logos, altså sat i system og kommunikeret videre – igennem kommentarer, likes og delinger på nyhedsmedier el. lign. Det bliver dermed også hurtigere sat ind i en politisk, økologisk, etisk eller økonomisk sammenhæng, fordi der i sagens natur hurtigere kommer interessenter i spil.

Tag et ømtåleligt emne som tildækningsforbuddet, der hurtigt kan nå utroligt langt, taget betragtning af at der officielt er (godt nok i en [rapport fra 2009](#)) omkring 150-200, der regelmæssigt går med burka eller niqab i Danmark. Tøj appellerer og kommunikerer hurtigere, end kroppens sprog gør det. Men hvorfor egentlig?

Kroppens sprog kommunikerer også holdninger

Ligesom hvert håndtryk fra den siddende præsident Trump til verdens ledere bliver gennemanalyseret, lige så vigtigt er det at pointere, at kroppen altid udtrykker noget, lige meget om den vil det eller ej. Men er der også i lige så høj grad noget politisk, etisk, økologisk eller økonomisk ved kropssproget? Donald Trump bruger det jo bevidst som et politisk middel til at udtrykke en bestemt magtrelation til andre. Han kommunikerer en bestemt holdning til nogen. Det gør han dog med jakkesættet på. Hans tøj har allerede sat ham i en bestemt relation til hans opgave – så hans tøjsprog er i bund og grund med til at gøre hans håndtryk endnu mere knugende.

Man kan næsten se iveren i Donald Trumps øjne efter at få overtaget i håndtrykket med den franske præsident, Emmanuel Macron. Foto: Ritzau Scanpix

Kroppens bevægelse har dog altid en grund, sagde den franske filosof Merleau-Ponty (i Kroppens fænomenologi s. 57). Kroppen begynder altid med en grund, om det så er der, hvor den konkret og fysisk står – her – på denne grund. Eller om det er med en fornuftsmæssig grund som at vinke til sin ven, så han kan komme herhen, eller give et godt håndtryk. Vi kan udbygge dette og sige, at kroppens grund for at gøre noget i høj grad bliver forstærket med brug af tøjet. Kroppen med noget bestemt tøj på kendetegner derfor noget andet end kroppen selv. Den kendetegner en handling og foreskriver ofte, hvad *jeg* gerne vil.

Kroppen udtrykker således altid noget. Den gestikulerer altid noget, uanset hvor meget man prøver at undgå det. Så er selve undgåelsen, udeblivelsen af bevægelsen, en form for kommunikation af noget. Kropssproget er dermed i høj grad et spørgsmål om holdning. Det udtrykker sig ikke kun neutralt og ser passivt til.

På et dagligdags plan er kroppens sprog gået over i en automatik, en indlejret sammenhæng, f.eks. arbejdspladsen, skolen og hjemmet. Der udtrykker kroppen sig, som den plejer at gøre. Det er den trænet til at gøre. Men så snart den kommer i situationer, som går ud over dens hverdag, hvor situationerne så at sige er ekstraordinære, så ændrer kroppen sit sprog og bliver tit mere "stiv" og målrettet. Du sidder f.eks. til en jobsamtale eller på en date, og lige pludselig tænker du over, hvordan du sidder, hvad du siger etc. Du bliver målt og vejlet på det, du siger, og den måde, du gør det på.

Tøjet spiller i sådanne ekstra-ordinære situationer en vigtig rolle. Så måske er tøjets sprog indgangsvinklen til at få et førstehåndsindtryk af personer, til at forstå, hvem de er, og hvad deres identitet er, men det er ikke hele fortællingen om den pågældende persons krop. I Kaustav Deys Ted Talk er logikken i at tage noget bestemt tøj på i høj grad et spørgsmål om identitet. Tøjet appellerer til modtageren på en bestemt måde og giver den, der bærer det, en identitet. Det er, hvad han kalder "expressions of our unique identities".

Looks can be deceiving

Det helt store spørgsmålstegn i forbindelse med tøj er, at det kan bære vidt forskellige fortællinger og fortolkninger. I lige så stor udstrækning som tøj kan accelereres ved delinger og postes igennem sociale medier, i lige så høj grad kan fortolkningen være en helt anden, end det oprindeligt var tiltænkt.

Det er en måde at skabe en bestemt identitet på, men den identitet kan hurtigt ændre sig. Man er altså med tøj på underlagt nogle bestemte sociale normer og rigide kategoriske kasser, som de fleste vurderer en på. Det er der nogle, der udnytter, og klæder sig ud i protest mod det eksisterende.

MØ kom ind på scenen til Smukfest til sit første nummer iført elefanthue. Nogle mente, at det var kunstnerisk frihed, mens andre så det som et klart brud på loven. Men det forblev uvist, hvad grunden egentlig var. Foto: Ritzau Scanpix

MØ tog en elefanthue på til Smukfest-festivalen i Skanderborg uden at fortælle, hvorfor hun gjorde det. Det er tøjsprog, der overtager kropssproget. Men det leder os igen mod et tomrum; vi ved i bund og grund ikke, hvorfor hun gjorde det. Et forsigtigt bud kunne være, at hun ville gøre os opmærksomme på, hvor meget vi stadig mangler at snakke om, hvad maskering egentlig er, og i hvilke rum vi kan og ikke kan maskere os i. Tøjet giver i denne situation MØ anledning til at diskutere og ytre sig – på samme tid – uden at hun egentlig har sagt noget. Det danner dermed endnu en skueplads for den store nyhedsstrøm samt de sociale medier.

Er tøjsprog en forlængelse af dit kropssprog?

Det lyder fristende at give al magten til tøjet. Men tøjet har også sin grund, nemlig kroppen. Når først kroppen bliver til en bærer af tøj, så kan vi snakke om tøjsprog, men så længe der er et menneske med intentioner, vil kropssproget være det, som tøjet tager udgangspunkt i.

Det ses dog i højere grad, at sociale medier og internettet bliver et udstillingsvindue for interessenter, der gerne vil portrættere noget tøj og nogle tøjmærker på en bestemt måde for at få skabt en bestemt fortælling om det. Det er spændende, og det appellerer til flere og flere. Men det er kun muligt, fordi nogen kan spejle sig selv i det indhold, der bliver lagt op. Jeg kan gå med de her bukser, eller jeg kan have denne kjole på. Vi tager altså udgangspunkt i, hvad der er muligt for min krop at have på, og hvordan mit udtryk bliver.

Tøjets udtryk er i lige så høj grad et udtryk for, hvad der er muligt for ens egen krop at have på. Hvem man gerne vil være, eller hvordan man gerne vil forstås. Det kan både være protest af politiske, økonomiske og etiske årsager, men det kan også være af rent praktiske grunde som "det sidder rart", eller "det giver rum til at ånde i". Alle disse ting gør tøjet til en stor og meget bred kategori, både af praktiske, ideologiske og helt fundamentale kropslige årsager.

Kroppen taler, og tøjet komplementerer talen, men det komplementerer i højere og højere grad og tager i disse år et stort skridt frem.

Tilmeld dig vores nyhedsbrev

Vær på forkant med udviklingen. Få den nyeste viden fra branchen med vores nyhedsbrev.

FORTSÆT